झापा गाउँपालिकाको उपभोक्ता समिति दर्ता सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१

गाउँपालिकाबाट कार्यान्वयन गरिने सार्वजनिक निर्माणसँग सम्बन्धित आयोजना/परियोजना/योजना/ कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयन प्रक्रियालाई व्यवस्थित बनाउनको लागि उपभोक्ता समितिहरुको दर्ता, नविकरण, नियमन एवम् खारेजी सम्वन्धी

कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन, २०८१ को दफा ४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरि झापा गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाले देहाय बमोजिमको कार्यविधि, २०८१ तयार गरि प्रकाशन गरेको छ।

१. <u>संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः</u> (१) यो कार्यविधिको नाम झापा गाउँपालिकाको उपभोक्ता समिति दर्ता सम्बन्धि कार्यविधि, २०८१ रहनेछ।

(२) यो कार्यविधि स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएको मिति बाट प्रारम्भ हुनेछ।

२. <u>परिभाषाः</u> विषय र प्रशंगले अन्यथा अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

(क) **"अध्यक्ष"** भन्नाले उपभोक्ता समितिको अध्यक्षलाई जनाउनेछ।

(ख) **"आयोजना"** भन्नाले गाउँपालिका मातहत वा सो अन्तर्गतको पुर्ण वा आंशिक लागत साझेदारीमा सञ्चालित आयोजना/परियोजना/योजना/ कार्यक्रमलाई जनाउनेछ।

(ग) **"उपभोक्ता"** भन्नाले आयोजनाबाट प्रत्यक्ष लाभान्वित हुने क्षेत्र भित्रका व्यक्तिलाई जनाउने छ।

(घ) **"उपभोक्ता समिति"** भन्नाले आयोजनाको निर्माण सञ्चालन व्यवस्थापन र मर्मत सम्भार गर्नको लागि उपभोक्ताले आफूहरु मध्येबाट गठन गरेको समितलाई जनाउनेछ।

(ङ) **"गाउँपालिका"** भन्नाले झापा गाउँपालिकालाई जनाउनेछ।

(च) **"ठुला मेसिनरी तथा उपकरण"** भन्नाले ठुला मेसिनरी उपकरणहरु जस्तै- बुलडोजर, एक्साभेटर जस्ता श्रममुलक प्रविधिलाई विस्थापन गर्ने खालका उपकरणलाई जनाउने छ।

(छ) **"सम्झौता"** भन्नाले आयोजनाको निर्माण सञ्चालन व्यवस्थापन एवम मर्मत सम्भार गर्नको लागि कार्यालय र उपभोक्ता समिति बिच भएको लिखित करारनामा वा कबुलियतनामालाई जनाउनेछ।

(ज) **"दर्ता अधिकारी"** भन्नाले <u>वडा सचिवलाई</u> जनाउनेछ। सो शब्दले गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयमा संघ संस्था दर्ता गर्ने अधिकृत कर्मचारी समेतलाई जनाउनेछ।

३. <u>उपभोक्ता समिति दर्ता गर्नुपर्नेः</u> (१) प्रचलित कानून बमोजिम गाउँपालिका स्तरीय आयोजनाको लागि गठन भएका उपभोक्ता समितिको दर्ता गाउँपालिकामा, वडा स्तरीय आयोजनाको लागि गठन भएका उपभोक्ता समितिको सम्बन्धित वडा कार्यालयमा दर्ता गर्न देहाय बमोजिमका कागजपत्र सलग्न गरि अनुसूचि- १ बमोजिमको ढाँचामा दर्ताको लागि निवेदन दिनुपर्नेछ।

गजेन्द्र थपलिया
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

(क) दर्ता गर्ने विषयमा अधिकार प्रत्यायोजन गरेको निर्णय,

(ख) आमभेलाको निर्णय र सोको एकप्रति फोटो,

(ग) कार्यसमितिका पदाधिकारीहरुको नागरिकताको प्रतिलिपि,

(घ) अनुसूचि-४ बमोजिमको ढाँचामा २ प्रति विधान।

(२) माथि उल्लेखित कागजातहरुको आवश्यक जाँचबुझ गरि अधिकारीले सम्बन्धित उपभोक्ता समितिलाई अनुसुचि-२ बमोजिमको ढाँचामा दर्ता प्रमाणपत्र उपलब्ध गराइनेछ।

४. दर्ता नम्बर उपलब्ध गराउनु पर्नेः दर्ता अधिकारीले आफ्नो कार्यलयमा दर्ता भएका उपभोक्ता समितिलाई दर्ता नम्बर प्रमाणपत्रमा खुलाउनुपर्नेछ ।

५. दर्ता नभइ योजना सम्झौता नहुनेः कार्यविधिको दफा (३) बमोजिम दर्ता नभएका उपभोक्ता समितिसँग गाउँकार्यपालिका वा वडा कार्यालयले योजना सम्झौता गर्ने छैन।

६. उपभोक्ता समिति नविकरण सम्बन्धि व्यवस्थाः (१) सार्वजनिक निर्माणको लागि गठन भएको उपभोक्ता समिति प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको वा सुचिकरण भएको अवस्थामा निरन्तर रहिरहने छन्। यस्ता समितिहरु बर्षिक रुपमा नविकरण गरेको आधारमा आयोजना कार्यान्वयनमा संलग्न रहनेछन्। नविकरण गर्नको लागि सम्बन्धित उपभोक्ताहरुको आमभेला गराइ उपभोक्ता समितिलाई निरन्तरता दिने निर्णय भएको हुनुपर्नेछ।

(२) उपभोक्ता समितिलाई निरन्तरता दिने वा नदिने विषयमा सम्बन्धित उपभोक्ता समितिले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको सामान्यतया प्रथम त्रैमासिक भित्र निर्णय गर्नु पर्नेछ।

७. उपभोक्ता समितिको सुचिकरण गर्नेः दर्ता अधिकारीले आफ्नो कार्यलयमा दर्ता हुन आएका उपभोक्ता समितिहरुको लगत अनुसूचि- ३ को ढाँचामा राख्नुपर्नेछ।

८. उपभोक्ता समितिको अनुगमन नियमन सम्बन्धि व्यवस्थाः (१) गाउँपालिकाले नियमानुसार दर्ता भएका उपभोक्ता समितिको अनुगमन नियमन गर्न सक्नेछ।

(२) अनुगमन गर्ने क्रममा प्रचलित कानुनको विपरित हुनेगरि कुनै कार्य गरेको पाइएमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले त्यस्तो समितिलाई सचेत गराउने वा दर्ता खारेजी वा दुवै कारबाहीको लागि आदेश दिन सक्नेछ।

९. अन्य संस्थाबाट समेत कार्य गराउने सकिनेः (१) यस कार्यविधि बमोजिम उपभोक्ता समितिबाट गरिने कार्यहरु सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह, सामुदायिक स्तरका सहकारी संस्थाहरु, जल उपभोक्ता संस्था, आमा समुह, सामुदायिक विद्यालय व्यवस्थापन समिति, मदरसा व्यवस्थापन समिति, कृषक समुह लगायतका कानुन बमोजिम दर्ता भएका अन्य सामुदायिक संस्था वा समितिहरु जस्ता संस्थाहरुलाई

आफ्नो विषय क्षेत्र सँग सम्बन्धित आयोजनामा स्थानीय उपभोक्ताहरुको आमभेलाबाट निर्णय भइआएमा यस कार्यविधि बमोजिम कार्य गराउन सकिनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको अवस्थामा छुट्टै उपभोक्ता समिति दर्ता गर्नु पर्नेछैन्।

१०. **जिम्मेवारी र अभिलेख हस्तान्तरणः** (१) उपभोक्ता समिति पुनःगठन हुदाको अवस्थामा आर्थिक कारोबारको विवरण माइन्युट लगायतका अभिलेख पुनर्गठित समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेछ। आयोजना सम्पन्न भएपछि सार्वजनिक निर्माण सँग सम्बन्धित कागजात गाउँपालिकामा बुझाउनु पर्नेछ।

११. **उपभोक्ता समितिको एकीकृत लगत राखिनेः** दर्ता भएका उपभोक्ता समितिको एकीकृत लगत गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा राखिनेछ।

१२. **कार्यविधिमा संशोधानः** यस कार्यविधिमा गाउँपालिकाले आवश्यकता अनुसार संशोधन गर्न सक्नेछ।

१३. **बाधा अडकाउ फुकाउन सक्नेः** यस कार्यविधिका उल्लेखित मापदण्डको कुनै प्रावधानको कार्यान्वयनमा दुविधा उत्पन्न भइ कार्यालयमा बाधा आइपरेमा गाउँपालिकाले बाधा अडकाउ फुकाउ गर्न सक्नेछ।

१४. **बचाउ र लागु हुनः** (१) यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका कुरा यो कार्यविधि अनुसार र उल्लेख नभएका कुराहरु प्रचलित कानून अनुसार हुनेछ।

(२) यस कार्यविधिमा उल्लेखित कुनै कुरा संघीय र प्रादेशिक कानुनसँग बाझिएमा बाझिउको हदसम्म स्वतः अमान्य हुनेछ।

गजेन्द्र थपलिया
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
०८१/०८/१८

झापा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
टाघनडुब्बा, झापा
कोशी प्रदेश, नेपाल

अनुसूचि-१

दफा ३ सँग सम्बन्धित

श्रीमान दर्ता अधिकारी ज्यू, मितिः

झापा गाउँपालिका/..... नं. वडा कार्यालय।

विषयः उपभोक्ता समिति दर्ता गरि पाउँ।

प्रस्तुत विषयमा झापा गाउँपालिकाको आ. व. .... का लागि स्वीकृत योजना कार्यान्वयनको लागि मिति.................. मा उपभोक्ता समिति गठन गर्ने निर्णय भएकोले नियमानुसार उपभोक्ता समिति दर्ताको लागि देहायका कागजात सहित यो निवेदन पेश गरेको छु।

उपभोक्ता समितिको नामः

ठेगनाः

अध्यक्षको नामः

अध्यक्षको सम्पर्क नम्बरः

संलग्न कागजातहरुः

१. दर्ता गर्ने विषयमा अधिकार प्रत्यायोजन गरेको निर्णय,

२. आमभेलाको निर्णय र आमभेलाको एकप्रति फोटो,

३. कार्यसमितिका पदाधिकारीहरुको नागरिकताको प्रतिलिपि,

४. अनुसूचि-४ बमोजिमको ढाँचामा २ प्रति विधान।

निवेदक

गजेन्द्र थपलिया
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
०८१/०४/१५

अनुसूचि- २

दफा ३ सँग सम्बन्धित

उपभोक्ता समिति दर्ता प्रमाणपत्र

झापा गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यलय/......नं वडा कार्यालय

दर्ता नं.   मितिः

यस गाउँपालिकाको वडा नं ... टोल.......... मा .... कार्य गर्नको लागि मिति .... मा सम्बन्धित उपभोक्ताहरुको आमभेलाबाट उपभोक्ता समिति गठन गर्ने निर्णय सहित दर्ताको लागि निवेदन प्राप्त भएको हुदा यस कार्यलयको मिति .... को निर्णय अनुसार .... उपभोक्ता समिति दर्ता गरि यो प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ।

दर्ता अधिकारी

अनुसूचि-३

दफा ७ सँग सम्बन्धित

उपभोक्ता समितिको सूचिकरण दर्ता किताब

क. स.	आयोजनाको नाम र ठेगाना	आयोजनाले समेट्ने क्षेत्र	समितिको नाम	उपभोक्ता समितिको गठन	उपभोक्ता समितिको पदाधिकारीहरुको नाम	कैफियत

अनुसूची-४

.... उपभोक्ता समितिको विधान

प्रस्तावनाः स्थानीय स्तरमा उपलब्ध श्रम, सीप, स्रोत साधन तथा अवसरलाई अधिकतम परिचालनबाट रोजगारी सिर्जना, सहभागितामूलक योजना तर्जुमा गरी आफ्नो टोल वा वस्तीको समग्र विकास मार्फत गाउँको विकासमा ठोस योगदान पुर्याउने उद्देश्यले यस .... उपभोक्ता समिति गठन गरी परिचालन गर्न यो विधान बनाइएको छ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) यो उपभोक्ता समितिको नाम .... हुनेछ।

(२) यो विधान उपभोक्ताहरुको आम भेलाबाट अनुमोदन भई वडा कार्यालय वा गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयबाट स्वीकृती भएको मितिदेखि लागू हुनेछ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस विधामा

(क) "समिति" भन्नाले................ उपभोक्ता समितिलाई सम्झनुपर्छ।

(ख) "विधान" भन्नाले .... उपभोक्ता समितिको विधानलाई सम्झनुपर्छ।

(ग) "आमभेला" भन्नाले उपभोक्ता समिति गठनको लागि राखिएको उपभोक्ताहरुको भेलालाई सम्झनुपर्छ।

(घ) "कार्यसमिति" भन्नाले कुनै पनि योजना संचालनको लागि गठित उपभोक्ता समितिलाई सम्झनुपर्छ।

(ङ) "बैठक" भन्नाले उपभोक्ता समितिको बैठकलाई सम्झनुपर्छ।

(च) "पदाधिकारी" भन्नाले कार्यसमितिका अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र सचिवलाई जनाउछ।

३. **संगठित संस्था हुनेः** (१) यो समिति संगठित संस्था हुनेछ।

(२) समितिको आफ्नो छुट्टै छाप हुनेछ साथै समितिले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाट कार्य गर्न सक्नेछ।

(३) समितिले चल अचल सम्पत्ती प्राप्त गर्न उपभोग गर्न सक्नेछ तर समितिले आफ्ना अचल सम्पत्ती बिक्रि गर्न पाउनेछैन। समिति विघठन भएमा समितिको सम्पूर्ण चल अचल सम्पत्ती पुनः गठित समितिको नाममा हस्तान्तरण भएको मानिनेछ र पुन सोहि स्थानको लागि समिति गठन हुन नसकेमा स्वतः झापा गाउँपालिकाको हुनेछ।

४. **उपभोक्ता समितिका उद्देश्यहरुः** समितिका उद्देश्यहरु देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) स्थानीय स्रोत साधनको अधिकतम परिचालन गरि कम लागतमा अधिकतम उपलब्धी हासिल गराउने,

(ख) आयोजनाको कार्यान्वयन र प्राप्त प्रातिफल सम्म लाभग्राहिहरुको समतामुलक पहुच स्थापित गर्ने।

५. **उपभोक्ता समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः** समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछः

(क) सम्झौता बमोजिमको काम तोकिएको परिमाण, गुणस्तर, समय र लागतमा सम्पादन गर्ने,

(ख) उपभोक्ताहरुलाई कार्यालयबाट प्राप्त सूचना तथा मार्गदर्शनको जानकारी गराउने,

(ग) उपभोक्ता समितिको कार्य सम्पादनलाई प्राभावकारी बनाउन समितिका सदस्यहरुको कार्यविभाजन तथा बाँडाफाँड गर्ने,

(घ) सम्झौता बमोजिमको कामको परिणाम, गुणस्तर, समय र लागतमा परिवर्तन गर्नुपर्ने भएमा कार्यालयबाट स्वीकृति लिने,

(ङ) वातावरण सन्तुलन कायम गर्दै नियमित मर्मत सम्भार मार्फत आयोजनाको दिगो व्यवस्थापन गर्ने।

(च) आयोजना सम्पन्न पश्चात तोकिएको ढाँचाका कागजातहरु सहित समयमै फरफारकका लागि कार्यालयमा पेश गर्ने,

६. **खाता सञ्चालनः** (१) उपभोक्ता समितिको खाता नियमानुसार दर्ता भएका वाणिज्य तथा विकास बैङ्कमा खोलिनेछ।

(२) समितिको खाता अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र सचिव गरि ३ जनाको सयुक्त दस्तखतबाट सञ्चालन हुनेछ। खाता सञ्चालकहरु मध्ये कम्तिमा एक जना महिला हुनेछ।

७. **कार्यसमितिका पदाधिकारीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकारः** कार्यसमितिका पदाधिकारीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ।

(क) अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकारः

(१) समितिको नियमित बैठक बोलाउन निर्देशन दिने, बैठकका लागि मिति, समय र स्थान तोक्ने।

(२) छलफल हुदा सबैको विचार संकलन गर्ने र सर्वसम्मत निर्णय गर्न पहल गरि निर्णयहरु लागू गर्ने, गराउने।

(३) समितिले आर्जन/प्राप्त गरेको नगद वा जिन्सी सामानको सुरक्षाको प्रबन्ध मिलाउने।

(४) विशेष बैठकको आवश्यक्त परेमा विधान बमोजिम बैठक बोलाउने।

(५) बिधान बमोजिम अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(ख) उपभोक्ता समितिको सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकारः

(१) अध्यक्षको आदेश अनुसार बैठक बोलाउने।

(२) एक तिहाई सदस्यले विशेष बैठकका लागि लिखित माग गरेका विधान बमोजिम बैठक बोलाउने।

(३) छलफलका प्रस्तावका आधारमा बैठकको निर्णय लेखि निर्णय प्रमाणित गर्ने/गराउने।

(४) तोकिएका अन्य कार्यहरु गर्ने।